

Tomasz Safjański

Prawne, organizacyjne i techniczne uwarunkowania udziału Polski we współpracy międzynarodowej w ramach Interpolu

Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnej (ang. International Criminal Police Organization, dalej: Interpol) to najstarsza i największa organizacja współpracy policyjnej¹. Dzięki unikalnej strukturze zasięg geograficzny jej działania w 2016 r. obejmuje obszar 190 państw członkowskich i terytoria zależne. W konsekwencji ma ona bezprecedensowe możliwości udzielania wsparcia operacyjnego państwom członkowskim w zwalczaniu zagrożeń transgranicznych. Z kryminalistycznego punktu widzenia przez wsparcie Interpolu należy rozumieć system metod i form współpracy policyjnej stosowanych przez upoważnionych urzędników Sekretariatu Generalnego tej organizacji oraz funkcjonariuszy właściwych krajowych służb policyjnych, które służą identyfikowaniu i lokalizowaniu zagrożeń transgranicznych uzgodnionych przez państwa członkowskie. Polska uczestniczy w wielostronnej współpracy policyjnej od 1923 r. Wówczas to przedstawiciele Policji Państwowej wzięli udział w kongresie założycielskim Międzynarodowej Komisji Policji Kryminalnych (fr. Commission Internationale de Police Criminelle, dalej: CIPC)².

Z historycznego punktu widzenia można wyróżnić pięć podstawowych okresów współpracy Polski w ramach Interpolu:

- wczesnoczłonkowski,
- wojenny,
- powojenny,
- nieoperacyjny,
- współczesny.

Okres wczesnoczłonkowski obejmuje 15 lat i przypada na lata 1923–1938. W tym czasie dochodziło przede wszystkim do wymiany informacji pomiędzy Policją Państwową a policjami zrzeszonymi w ramach CIPC. Informacje te były przesyłane pocztą kurierską. Polska, tak jak większość państw, wstrzymała współpracę operacyjną w ramach CIPC po aneksji Austrii przez III Rzeszę Niemiecką w 1938 r. Był to protest przeciwko naruszeniu przez Niemców apolityczności tej organizacji.

Okres wojenny obejmuje lata 1939–1945. Stanowią one jeden z najtragiczniejszych momentów w historii Polski. Wskutek agresji niemieckiej i sowieckiej całe terytorium Polski było pod okupacją. Ani rząd RP na uchodźstwie, ani struktury Państwa Podziemnego nie angażowały się – z przyczyn oczywistych – we współpracę policyjną w ramach CIPC, której siedziba od 1942 r. znajdowała się w Berlinie.

Okres powojenny przypada na lata 1946–1951. Wówczas Polska włączyła się w proces związany z reaktywowaniem działalności Komisji.

Okres nieoperacyjny rozpoczął się w 1952 r. Był związany z zerwaniem przez Polską Rzeczpospolitą Ludową wszelkich kontaktów z Interpolem wskutek uwarunkowań politycznych zaistniałych po tzw. incydencie czechosłowackim. Taki stan trwał do 1989 r., tj. do zasadniczych zmian ustrojowych w Polsce.

¹ Utworzona w 1923 r. Ma na celu rozwijanie współpracy służb policji kryminalnej oraz wspieranie krajowych służb policyjnych w zwalczaniu przestępczości międzynarodowej.

² Poprzedniczka Interpolu.

Okres współczesny, zapoczątkowany 27 września 1990 r. wraz z powtórным przyjęciem Polski w poczet członków Interpolu podczas 59. Sesji Zgromadzenia Ogólnego Interpolu w Ottawie (Kanada), charakteryzuje się pełną współpracą operacyjną naszego kraju z tą organizacją. Za przyjęciem Polski opowiedziało się 106 państw członkowskich na 108 biorących udział w głosowaniu (oddano jeden głos przeciwny i jeden nieważny)³. Nasz kraj ponownie został uznany przez społeczność międzynarodową za pełnoprawnego członka Interpolu. Po 1990 r. funkcjonariusze polskiej Policji pełnili eksponowane funkcje w strukturach tej organizacji. Zasiadali m.in. w Komitecie Europejskim oraz w Komitecie Wykonawczym Interpolu. Ponadto Polska była reprezentowana w Poddyrekcji ds. Organizacji Przestępczych i Narkotyków oraz w Poddyrekcji ds. Koordynacji Krajowych Biur Interpolu w regionie europejskim. Nasz kraj był gospodarzem wielu przedsięwzięć organizowanych przez Interpol, w tym m.in.: szkoleń i konferencji regionalnych oraz spotkań szefów biur Interpolu. Polskie biuro Interpolu kilkakrotnie odwiedzał Sekretarz Generalny tej struktury.

Uwarunkowania prawne

Znamienne jest to, że Polska podjęła działania mające na celu formalne związanie się statutem Interpolu po upływie niemal 25 lat od wznowienia z nim współpracy. To związanie się nastąpiło zgodnie z polską procedurą traktatową, z pominięciem etapu negocjacji⁴.

Przy uwzględnieniu, że związanie się statutem Interpolu dotyczyło uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej, wymagano ratyfikacji tego dokumentu za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie.

Projekt ustawy o ratyfikacji statutu Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpol został przedstawiony 3 listopada 2014 r. pod obrady sejmu przez prezesa Rady Ministrów⁵, zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji RP. W dniu 26 listopada 2014 r. był przedmiotem prac sejmowej Komisji Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Spraw Zagranicznych, które nie wniosły poprawek⁶. Sejm uchwalił ustawę w brzmieniu zawartym w projekcie rządowym na 81. posiedzeniu, tj. 5 grudnia 2014 r., i zgodnie z art. 121 ust. 1 Konstytucji RP przekazał ją do rozpatrzenia przez senat⁷. Dnia 10 grudnia 2014 r. Biuro Legislacyjne Senatu wydało opinię o braku zastrzeżeń o charakterze legislacyjnym do ustawy⁸.

Prezydent RP podpisał ustawę ratyfikacyjną 29 grudnia 2014 r. *Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o ratyfikacji Statutu Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej*

³ B. Kaleta, K. Rybacka-Kostrzewa, *Polska w Interpolu*, „Policja 997” 2010, nr 12.

⁴ Polska procedura traktatowa jest regulowana przepisami: Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78 poz. 483, ze zm.); *Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r.* (Dz.U. z 1990 r. Nr 74 poz. 439); *Ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych* (Dz.U. Nr 39 poz. 443, ze zm.); *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 2000 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o umowach międzynarodowych* (Dz.U. z 2000 r. Nr 79 poz. 891).

⁵ Pismo Prezesa RM z 3 XI 2014 r., l. dz. RM-10-95-14.

⁶ *Sprawozdanie Komisji Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Spraw Zagranicznych o rządowym projekcie ustawy o ratyfikacji Statutu Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpol, przyjętego w Wiedniu dnia 13 czerwca 1956 r.* (druk nr 2876) z 26 XI 2014 r.

⁷ Pismo Marszałka Sejmu z 5 XII 2014 r., druk 793.

⁸ *Opinia do ustawy o ratyfikacji Statutu Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpol, przyjętego w Wiedniu dnia 13 czerwca 1956 r.* (druk 793) z 10 XII 2014 r.

– *Interpol, przyjętego w Wiedniu dnia 13 czerwca 1956 r.* weszła w życie 22 stycznia 2015 r.⁹ Statut Interpolu został ogłoszony w polskim dzienniku promulgacyjnym 2 listopada 2015 r.¹⁰

Przez formalne związanie się statutem Polska uznała dorobek prawny Interpolu za prawnie wiązający. W omawianym kontekście ważną zmianą dotyczącą charakteru prawnego działań podejmowanych w związku ze współpracą policyjną w ramach Interpolu była nowelizacja krajowych uregulowań karno-procesowych na mocy *Ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw*¹¹. W wyniku tej nowelizacji w kodeksie postępowania karnego po art. 605 dodano art. 605a wskazujący na to, że zatrzymanie osoby ściganej może nastąpić także na podstawie informacji o poszukiwaniach, zamieszczonych w bazie danych Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej¹². Ten przepis wszedł w życie 1 lipca 2015 r. Tym samym w polskiej procedurze karnej wyodrębniono jako podstawę zatrzymania osoby jej zarejestrowanie w bazach Interpolu. W praktyce, jeżeli osoba poddana kontroli policyjnej figuruje jako poszukiwana do zatrzymania przez inne państwo członkowskie Interpolu, to zatrzymania można dokonać. Informacje o zatrzymaniu należy natychmiast przekazać do krajowego biura Interpolu państwa poszukującego, które jest zobowiązane przesłać do Polski wniosek o tymczasowe aresztowanie przed upływem 48 godzin od zatrzymania. Wniosek jest podstawą do podjęcia przez sąd powszechny dalszych czynności procesowych mogących doprowadzić w indywidualnej sprawie do ekstradycji przestępcy.

Organizacja współpracy Polski z Interpolem

Współpraca naszego kraju z Interpolem wpisuje się w realizację zadania ustawowego polskiej Policji, jakim jest współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami, określone w art. 1 ust. 2 pkt 7 ustawy o Policji z 6 kwietnia 1990 r.¹³ Zgodnie z zapisami *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* polska Policja winna aktywnie uczestniczyć w pracach Interpolu oraz inicjować rozwiązania w ramach współpracy z tą organizacją¹⁴.

Współpraca Polski w ramach Interpolu odbywa się za pośrednictwem:

- a) po stronie polskiej – komórki organizacyjnej Policji będącej Krajowym Biurem Interpolu,
- b) po stronie Interpolu – Sekretariatu Generalnego Interpolu w Lyonie,
- c) po stronie innych państw członkowskich – krajowych biur Interpolu.

Przyjęty model współpracy, poza wymianą informacji kryminalnych i poszukiwaniami międzynarodowymi, obejmuje wymianę wiedzy specjalistycznej, danych strategicznych, sprawozdań o sytuacji ogólnej, informacji o procedurach dochodzeniowych i metodach zapobiegania przestępczości, a także uczestnictwo w szkoleniach oraz zasilanie i wykorzystywanie baz danych Interpolu.

⁹ Dz.U. z 2015 r. poz. 17.

¹⁰ Tamże, poz. 1758.

¹¹ Dz.U. z 2013 r. poz. 1247.

¹² Tamże, art. 1 pkt 201.

¹³ Dz.U. z 2015 r. poz. 355 i 529.

¹⁴ *Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* [online], Warszawa 2007, s. 27, <http://www.bbn.gov.pl/pl/publikacje-i-dokumenty/dokumenty/1144,Strategia-Bezpieczenstwa-Narodowego-RP.html> [dostęp: 1 IX 2013].

W Polsce najważniejszą strukturą wyznaczoną do współpracy z Interpolem jest Komenda Główna Policji. Jej pozycja wynika z tego, że zadania Krajowego Biura Interpolu w Warszawie realizuje komórka organizacyjna Komendy Głównej Policji wyznaczana przez komendanta głównego¹⁵. Według stanu na 31 stycznia 2016 r. komórka organizacyjną KGP uprawnioną do wykonywania zadań polskiego krajowego biura Interpolu w zakresie koordynowania i prowadzenia międzynarodowej wymiany informacji o charakterze kryminalnym oraz strategicznym jest Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji (BMWP).

Z analizy szczegółowego zakresu zadań BMWP KGP dotyczących pełnienia funkcji krajowego biura Interpolu wynika, że podstawowym obowiązkiem tego biura jest wymiana informacji kryminalnych. W związku z tym do jego zadań należy szczególnie zapewnianie całodobowej wymiany tego typu informacji (w ramach międzynarodowej współpracy Policji) na potrzeby podmiotów krajowych i zagranicznych, w celu zapobiegania przestępczości oraz jej wykrywania i zwalczania¹⁶.

Do 2006 r. wymiana informacji i dostęp do baz danych Interpolu w polskiej Policji miały charakter scentralizowany i odbywały się wyłącznie za pośrednictwem Krajowego Biura Interpolu w Warszawie. W 2007 r. w komendach wojewódzkich Policji oraz w Komendzie Stołecznej Policji utworzono sieć oficerów kontaktowych ds. międzynarodowej wymiany informacji kryminalnych (OK ds. MWIK). Do ich obowiązków należy m.in. koordynowanie i nadzorowanie obiegu informacji kryminalnych w ramach międzynarodowej współpracy policyjnej realizowanej za pośrednictwem Interpolu. Oficerowie kontaktowi do spraw międzynarodowej wymiany informacji kryminalnych mają dostęp do Systemu Informacyjnego Interpolu I-24/7 z poziomu komendy wojewódzkiej Policji. Obecnie w komendach wojewódzkich i w Komendzie Stołecznej Policji działa 56 oficerów kontaktowych. W praktyce OK ds. MWIK są funkcjonariusze lub pracownicy Policji wyznaczeni do pełnienia tych zadań zgodnie z zarządzeniem nr 384 komendanta głównego Policji z 8 maja 2007 r. w sprawie ustanowienia oficerów kontaktowych do spraw międzynarodowej wymiany informacji kryminalnych¹⁷.

Aspekty techniczne współpracy Polski z Interpolem

Do realizacji zadań nałożonych na BMWP KGP z tytułu pełnienia obowiązków krajowego biura Interpolu są wykorzystywane środki techniczne umożliwiające komunikację z zasobami informacyjnymi Interpolu oraz krajowymi bazami danych.

Stanowiska dostępowe w BMWP KGP, na których realizuje się zadania wynikające z członkostwa w Interpolu, są wyposażone w komputery połączone lokalną siecią (LAN) z serwerem pocztowym administrowanym przez Biuro Łączności i Informatyki KGP, umożliwiającym dostęp do Ogólnoświatowego Systemu Komunikacji Interpolu 1-24/7¹⁸.

Bezpośredni wgląd do sieci Interpolu i jego baz danych jest zapewniony przez aplikację ASF (ang. *Automated Search Facilities* – pol. ‘zautomatyzowane usługi wy-

¹⁵ Paragraf 20 ust. 1 w zw. z paragrafem 2 pkt 2 *Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 grudnia 2012 r. w sprawie przetwarzania informacji przez Policję* (Dz.U. z 2013 r. poz. 8).

¹⁶ Paragraf 18 ust. 2 pkt 7 *Zarządzenia nr 8 KGP z dnia 15 marca 2013 r. w sprawie regulaminu Komendy Głównej Policji* (Dz.Urz. KGP z 2013 r. poz. 25).

¹⁷ Dz.Urz. KGP z 2007 r. Nr 10 poz. 79.

¹⁸ Rozwiązanie to zostało wdrożone 4 III 2002 r. przez Biuro Łączności i Informatyki KGP w miejsce dotychczasowego rozwiązania opartego na sieci X.400.

szukiwania'). Ponadto Policja dysponuje rozwiązaniami technicznymi umożliwiającymi dostęp do bazy danych DNA Interpolu w trybie online, z zachowaniem bezpieczeństwa przesyłanych informacji.

BMWP KGP w celu realizacji swoich zadań ma bezpośredni dostęp do wielu krajowych baz danych, w tym m.in. do:

- Krajowego Systemu Informacyjnego Policji¹⁹,
- rejestru PESEL²⁰,
- Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców²¹,
- Systemu Pobyt²²,
- Krajowego Rejestru Karnego²³,
- Krajowego Rejestru Sądowego²⁴,
- Ogólnokrajowej Ewidencji Wydanych i Unieważnionych Dowodów Osobistych²⁵,

¹⁹ Zestaw centralnych zbiorów informacji utrzymywanych i administrowanych przez komendanta głównego Policji, dotyczących osób podejrzewanych o popełnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, osób poszukiwanych bądź usiłujących ukryć swoją tożsamość, a także dotyczących rzeczy zagubionych lub skradzionych. Podstawę prawną funkcjonowania KSIP stanowi *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 grudnia 2012 r. w sprawie przetwarzania informacji przez Policję* (Dz.U. z 2013 r. poz. 8, ze zm.).

²⁰ Podstawowy rejestr ewidencji ludności w Polsce. Zawiera między innymi następujące dane: nazwisko i imię (imiona), nazwisko rodowe, imiona i nazwiska rodowe rodziców, datę urodzenia, miejsce urodzenia, kraj urodzenia, stan cywilny, numer aktu urodzenia i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony, płeć, numer PESEL, obywatelstwo albo status bezpieczeństwa, imię i nazwisko rodowe oraz numer PESEL małżonka, adres i datę zameldowania na pobyt stały, kraj zamieszkania, kraj poprzedniego zamieszkania, datę wymeldowania z miejsca pobytu stałego, adres i datę zameldowania na pobyt czasowy oraz datę upływu deklarowanego terminu pobytu, datę wymeldowania z miejsca pobytu czasowego, datę wyjazdu poza granice Rzeczypospolitej Polskiej trwającego dłużej niż sześć miesięcy i wskazanie kraju wyjazdu, datę powrotu z wyjazdu poza granice Rzeczypospolitej Polskiej trwającego dłużej niż sześć miesięcy, serię, numer i datę ważności ostatniego wydanego dowodu osobistego obywatela polskiego oraz oznaczenie organu wydającego dokument, serię, numer i datę ważności ostatniego wydanego paszportu obywatela polskiego, serię, numer i datę ważności dokumentu podróży cudzoziemca oraz datę upływu terminu pobytu deklarowanego przez cudzoziemca.

²¹ System informatyczny obejmujący centralną bazę danych zawierającą dane i informacje o pojazdach, ich właścicielach i posiadaczach, a także osobach posiadających wymagane uprawnienia do kierowania pojazdami. Ewidencja została utworzona na podstawie art. 80a ust. 1 i 100a ust. 1 *Ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym* (Dz.U. z 1997 r. Nr 98 poz. 602, ze zm.).

²² Krajowy zbiór rejestrów, ewidencji i wykazów w sprawach cudzoziemców prowadzony przez Urząd do Spraw Cudzoziemców.

²³ Krajowa baza danych dotycząca osób karanych i podmiotów zbiorowych. Podstawą prawną jej działania jest *Ustawa z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym* (Dz.U. z 2000 r. Nr 50 poz. 580, ze zm.). W Krajowym Rejestrze Karnym gromadzi się dane o osobach: prawomocnie skazanych za przestępstwa lub przestępstwa skarbowe, przeciwko którym prawomocnie warunkowo umorzono postępowanie karne w sprawach o przestępstwa lub przestępstwa skarbowe, przeciwko którym prawomocnie umorzono postępowanie karne w sprawach o przestępstwa lub przestępstwa skarbowe na podstawie amnestii, będących obywatelami polskimi prawomocnie skazanymi przez sądy państw obcych, wobec których prawomocnie orzeczono środki zabezpieczające w sprawach o przestępstwa lub przestępstwa skarbowe, nieletnich, wobec których prawomocnie orzeczono środki wychowawcze, poprawcze lub leczniczo-wychowawcze albo którym wymierzono karę na podstawie art. 13 lub art. 94 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, prawomocnie skazanych za wykroczenia na karę aresztu, poszukiwanych listem gończym, tymczasowo aresztowanych oraz nieletnich umieszczonych w schroniskach dla nieletnich.

²⁴ Krajowy Rejestr Sądowy jest prowadzony przez wybrane sądy rejonowe i Ministerstwo Sprawiedliwości. Podstawą prawną działania jest *Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym* (Dz.U. z 2001 r. Nr 17 poz. 209, ze zm.). Składa się on z trzech osobnych rejestrów, w których prowadzi się spis:

- 1) przedsiębiorców,
- 2) stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- 3) dłużników niewypłacalnych.

²⁵ Baza informacji prowadzona przez MSW.

- Centralnej Ewidencji Wydanych i Unieważnionych Dokumentów Paszportowych²⁶,
- Centralnej Bazy Danych Osób Pozbawionych Wolności²⁷,
- danych, które są udostępniane za pośrednictwem Krajowego Systemu Informatycznego²⁸.

Współpraca w ramach wymiany informacji kryminalnych

Podstawą prawną zdobywania, gromadzenia, przetwarzania, sprawdzania i wykorzystywania przez Policję informacji, w tym danych osobowych uzyskanych lub przetwarzanych w ramach współpracy z Interpolem, są przepisy art. 5 ust. 2 oraz art. 7 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 1 ust. 2 pkt 7 i art. 20 ust. 2aa i 2ab ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji²⁹ oraz paragrafu 20 rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych z 31 grudnia 2012 r. w sprawie przetwarzania informacji przez Policję³⁰. Policja jest uprawniona do prowadzenia tych operacji wyłącznie w celu realizacji jej zadań ustawowych.

Ogólne zasady przekazywania Interpolowi informacji, w tym danych osobowych, w celu zapobiegania lub zwalczania przestępczości są uregulowane w *Ustawie z dnia 16 września 2011 r. o wymianie informacji z organami ścigania państw członkowskich Unii Europejskiej*³¹, w prawie Unii Europejskiej³² oraz w postanowieniach umów międzynarodowych³³.

Szczegółowe wskazania dotyczące trybu oraz sposobów przetwarzania informacji będących przedmiotem wymiany pomiędzy Policją a Interpolem, zawartych w zbiorach danych Interpolu lub w zbiorach udostępnionych krajowym biurom państw członkowskich tej organizacji, widnieją w rozporządzeniu ministra spraw wewnętrznych z 31 grudnia 2012 r. w sprawie przetwarzania informacji przez Policję³⁴. Zasady postępowania

²⁶ Tamże.

²⁷ Zbiór informacyjny Służby Więziennej.

²⁸ Zbiór danych prowadzony przez MSW na potrzeby kontroli granicznej, kontroli celnej, kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP, a także na potrzeby innych postępowań prowadzonych na podstawie ustaw lub ratyfikowanych umów międzynarodowych. Obejmuje on m.in. dane dotyczące osób poszukiwanych w związku z dotyczącym ich wnioskiem ekstradycyjnym, zaginionych lub objętych ochroną z uwagi na toczące się postępowanie karne, jak również dane dotyczące skradzionych, przywłaszczonych lub zagubionych przedmiotów, w tym o znacznej wartości kulturowej, historycznej i materialnej. Zakres przetwarzanych w nim danych dostosowano do modelu przyjętego w krajach sygnatariuszy Układu z Schengen, w Systemie Informatycznym Schengen (SIS) I+ oraz częściowo zakładanych do wprowadzenia przy modernizacji tego systemu (SIS II).

²⁹ Tamże.

³⁰ Tamże.

³¹ Dz.U. Nr 230 poz. 1371.

³² Na podstawie art. 10 ust. 3 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z 13 VI 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami (Dz.Urz. UE L 190/1 z 18 VII 2002 r.), jeśli skorzystanie z elektronicznych usług SIS nie jest możliwe, to organ sądowy wydający nakaz może skorzystać z usług Interpolu, aby ten przekazał europejski nakaz aresztowania.

³³ Na podstawie art. 21 umowy między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki o ekstradycji z 10 VII 1996 r. (Dz.U. z 1999 r. Nr 93 poz. 1066) Interpol może pośredniczyć przy przekazywaniu wniosków o tranzyt osoby wydanej przez państwo trzecie. W myśl art. 23 Ministerstwo Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej i Departament Sprawiedliwości Stanów Zjednoczonych mogą prowadzić konsultacje za pośrednictwem Interpolu w związku z realizacją poszczególnych spraw oraz w celu zapewnienia utrzymania i usprawnienia toczących się postępowań ekstradycyjnych.

³⁴ Dz.U. z 2013 r. poz. 8.

z dyfuzjami i notami Interpolu zostały natomiast określone w *Zarządzeniu nr 16 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie not i dyfuzji Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpol*³⁵.

Przepisy wewnętrzne Policji definiują notę jako wniosek o współpracę międzynarodową lub o ostrzeżenie międzynarodowe adresowane do wszystkich państw członkowskich Interpolu, publikowane przez Sekretariat Generalny tej organizacji na wniosek krajowego biura jej państwa członkowskiego, podmiotu międzynarodowego lub z inicjatywy Sekretariatu Generalnego, który jednocześnie jest rejestrowany w bazie danych Interpolu³⁶. Dyfuzyja natomiast to wniosek o współpracę międzynarodową lub o ostrzeżenie międzynarodowe, wysłany przez krajowe biuro państwa członkowskiego Interpolu do państwa albo państw członkowskich tej organizacji, rejestrowany w jej bazie danych³⁷.

Przesyłanie wniosków o publikację noty do Sekretariatu Generalnego Interpolu lub wysyłanie dyfuzji do innych państw członkowskich tej organizacji należy do zadań BMWP KGP³⁸.

Wnioskom o publikację noty lub wysłanie dyfuzji w związku z międzynarodową wymianą informacji kryminalnych przypisano następujące kolory lub funkcje:

- 1) niebieski – w celu uzyskania dodatkowych informacji o osobie, ustalenia miejsca pobytu lub ustalenia tożsamości osoby w związku z prowadzonym postępowaniem,
- 2) zielony – w celu ostrzeżenia policji innych państw o osobach mogących stanowić zagrożenie bezpieczeństwa publicznego lub co do których – na podstawie uzyskanych informacji lub ich wcześniejszej działalności przestępczej – istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełnią przestępstwo za granicą,
- 3) czarny – w celu identyfikacji nieznanymi zwłok i szczątków ludzkich,
- 4) fioletowy – w celu ostrzeżenia o sposobie działania sprawców przestępstw, przedmiotach lub urządzeniach używanych do ich popełniania lub uzyskania informacji o czynach przestępczych,
- 5) pomarańczowy – w celu ostrzeżenia przed wydarzeniem, osobą, przedmiotem, postępowaniem lub modus operandi, które w najbliższym czasie mogą stanowić bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa publicznego i spowodować poważną szkodę osobom lub mieniu,
- 6) wniosek dotyczący dzieł sztuki w celu wszczęcia poszukiwań lub identyfikacji skradzionych eksponatów³⁹.

Przekazanie Interpolowi informacji otrzymanych od organu ścigania państwa członkowskiego UE może nastąpić wtedy, gdy:

- organ, który przekazał lub udostępnił informacje, wyraził na to zgodę,
- jest to niezbędne w celu wykrywania i ścigania sprawców przestępstw lub przestępstw skarbowych oraz zapobiegania przestępczości lub jej zwalczania,
- organ państwa trzeciego, któremu informacja ma zostać przekazana, jest właściwy w sprawach wykrywania i ścigania sprawców przestępstw lub przestępstw skarbowych oraz zapobiegania przestępczości lub jej zwalczania,

³⁵ Dz.Urz. KGP z 2015 r. poz. 44.

³⁶ Paragraf 2 ust. 2 *Zarządzenia nr 16 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie not i dyfuzji Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpol*.

³⁷ Paragraf 2 ust. 3, tamże.

³⁸ Paragraf 3 ust. 1, tamże.

³⁹ Paragraf 3 ust. 2, tamże.

- państwo trzecie zapewnia odpowiedni poziom ochrony, o którym mowa w art. 47 *Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych*⁴⁰
- nie zagraża to rażącym naruszeniem praw człowieka⁴¹.

Przekazanie organowi ścigania państwa członkowskiego UE informacji otrzymanej od Interpolu wymaga jego zgody na to przekazanie⁴².

W przypadku wymiany informacji z organami ścigania państw członkowskich UE sieć informacyjna udostępniana przez Interpol może być wykorzystywana na równi z sieciami udostępnianymi przez Europol i biura SIRENE⁴³.

Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji niezwłocznie przekazuje informacje otrzymane z Sekretariatu Generalnego Interpolu lub krajowego biura Interpolu innego państwa członkowskiego tej organizacji do sądu, prokuratury lub jednostki Policji, które wniosowały o publikację noty lub wysłanie dyfuzji⁴⁴.

Po uzyskaniu z Sekretariatu Generalnego Interpolu informacji o zbliżającym się terminie zakończenia ważności noty lub dyfuzji BMWP KGP zwraca się do jednostek Policji, które wniosowały o ich wydanie, o ocenę potrzeby ich utrzymania. BMWP KGP przekazuje decyzję jednostki Policji do Sekretariatu Generalnego Interpolu lub do państwa członkowskiego albo grupy państw członkowskich tej organizacji, do których dyfuzja była adresowana⁴⁵.

Biuro, o którym mowa wyżej, na wniosek jednostki Policji występującej o publikację noty kieruje prośbę do Sekretariatu Generalnego Interpolu o zakończenie jej publikacji w przypadku, gdy osiągnęła ona zamierzony cel lub gdy ustały przesłanki będące podstawą wniosku o jej wydanie⁴⁶.

BMWP KGP na wniosek jednostki Policji wnioskującej o wysłanie dyfuzji kieruje prośbę do państwa lub grupy państw członkowskich Interpolu, do których dyfuzja była adresowana, o jej odwołanie w przypadku, gdy osiągnęła ona zamierzony cel lub gdy ustały przesłanki będące podstawą wniosku o jej wysłanie⁴⁷.

Wymiana informacji uzyskanych z Sekretariatu Generalnego Interpolu lub innego państwa członkowskiego tej struktury w ramach Policji odbywa się za pośrednictwem oficerów kontaktowych⁴⁸.

Współpraca w ramach poszukiwań osób

Poszukiwania osób we współpracy z Interpolem z perspektywy działania BMWP KGP można podzielić na dwie kategorie:

- 1) poszukiwania w kraju (krajowe),
- 2) poszukiwania za granicą (zagraniczne).

Poszukiwania w kraju są realizowane na wniosek zagranicznego biura Interpolu w koordynacji lub za pośrednictwem służb i organów krajowych (Policji, Straży Gra-

⁴⁰ Tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 922.

⁴¹ Art. 18 ust. 1 ustawy z 16 IX 2011 r. o wymianie informacji z organami ścigania państw członkowskich Unii Europejskiej, tamże.

⁴² Art. 18 ust. 2, tamże.

⁴³ Art. 8 ust. 1, tamże.

⁴⁴ Paragraf 7 ust. 1 *Zarządzenia nr 16 Komendanta Głównego Policji...*

⁴⁵ Paragraf 9, tamże.

⁴⁶ Paragraf 10, tamże.

⁴⁷ Paragraf 11, tamże.

⁴⁸ Paragraf 7 ust. 2, tamże.

nicznej, prokuratury). BMWP KGP nie wykonuje czynności poszukiwawczych „w terenie”, nie przeprowadza też żadnych czynności operacyjnych, jak np. prowadzenie obserwacji czy stosowanie środków techniki operacyjnej. Są to czynności, które w razie potrzeby wykonują jednostki terenowe polskiej Policji.

Poszukiwania w celach procesowych

Do najważniejszych czynności wykrywczych podejmowanych przez polską Policję we współpracy z Interpolem należą międzynarodowe poszukiwania procesowe osób w celu ustalenia miejsca ich pobytu lub zatrzymania, tymczasowego aresztowania i ekstradycji, prowadzone na podstawie not czerwonych i dyfuzji Interpolu.

Wnioskom o publikację noty lub wysłanie dyfuzji w związku z poszukiwaniami międzynarodowymi osób przypisano następujące kolory lub funkcje:

- 1) czerwony – w celu zatrzymania, tymczasowego aresztowania i ekstradycji osoby poszukiwanej,
- 2) żółty – w celu ustalenia miejsca pobytu osoby zaginionej lub tożsamości osoby o nieustalonej tożsamości⁴⁹.

W przypadku celu procesowego można wyróżnić następujące rodzaje poszukiwań prowadzonych ze wsparciem Interpolu:

- 1) poszukiwania obywateli polskich na wniosek polskich organów w celu ich zatrzymania poza granicami kraju,
- 2) poszukiwania obywateli innych państw na wniosek polskich organów w celu ich zatrzymania poza granicami kraju,
- 3) poszukiwania obywateli innych państw na wniosek władz innych państw w celu ich zatrzymania na terenie kraju,
- 4) poszukiwania obywateli polskich na wniosek władz innych państw w celu ich zatrzymania na terenie kraju,
- 5) poszukiwania w celu ustalenia miejsca pobytu w kraju obywateli polskich na potrzeby czynności prawnych przeprowadzanych poza granicami kraju,
- 6) poszukiwania w celu ustalenia miejsca pobytu w kraju obywateli innych państw na potrzeby czynności prawnych przeprowadzanych poza granicami kraju,
- 7) poszukiwania w celu ustalenia miejsca pobytu obywateli polskich na potrzeby czynności prawnych przeprowadzanych na terenie kraju, na wniosek władz innych państw,
- 8) poszukiwania w celu ustalenia miejsca pobytu obywateli innych państw na potrzeby czynności prawnych przeprowadzanych na terenie kraju, na wniosek władz innych państw.

Po wpłynięciu do BMWP KGP wniosku prokuratury lub sądu dotyczącego wystąpienia do Sekretariatu Generalnego Interpolu o publikację noty czerwonej lub niebieskiej, Biuro dokonuje jego sprawdzenia pod kątem zgodności z wymogami formalnymi przewidzianymi dla tych not w przepisach Interpolu. Jeżeli wniosek spełnia wymogi formalne, jednostka ta przetwarza informacje w nim zawarte i wysyła je wraz z dostępnym materiałem identyfikacyjnym (za pomocą Systemu Informacyjnego Interpolu I-24/7) w formie wniosku o publikację noty do Sekretariatu Generalnego Interpolu wraz z dyfuzją do państw członkowskich tej organizacji niestosujących dorobku Schengen. Biuro

⁴⁹ Paragraf 3 ust. 2, tamże.

przekazuje do Sekretariatu Generalnego wizerunek osoby poszukiwanej wraz z wnioskiem o publikację noty czerwonej tylko w przypadku wydania przez prokuraturę lub sąd zgody na opublikowanie wizerunku na ogólnie dostępnej stronie internetowej Interpolu. Jeżeli wniosek nie spełnia wymogów formalnych, jest zwracany wnioskodawcy w celu uzupełnienia⁵⁰.

W praktyce wnioski o wszczęcie poszukiwań osób w celu ich zatrzymania, tymczasowego aresztowania i ekstradycji do państwa wnioskującego stanowią około 25 proc. wszystkich zleceń przesyłanych przez Interpol. Wnioski dotyczące poszukiwania osób w celu ustalenia miejsca ich pobytu natomiast – to około 10 proc. wszystkich zleceń.

W przypadku wszystkich rodzajów poszukiwań do zadań BMWP KGP należy wyłącznie realizacja działań poprzedzających wystąpienie z wnioskiem o pomoc prawną czy ekstradycję (wydanie osób ściganych lub skazanych przebywających za granicą). Wszczywanie poszukiwań międzynarodowych powinno się odbywać szybko, sprawnie i skutecznie.

Za realizację poszukiwań z wykorzystaniem not i dyfuzji Interpolu na poziomie operacyjnym odpowiada Wydział Koordynacji Poszukiwań Międzynarodowych Biura Międzynarodowej Współpracy Policji KGP. Jego kompetencje w ramach wykonywania zadań krajowego biura Interpolu obejmują koordynowanie poszukiwań międzynarodowych osób w celu ich ekstradycji lub ustalenia miejsca ich pobytu na terytorium państw niestosujących przepisów dorobku Schengen oraz na wniosek krajowych biur Interpolu tych państw⁵¹.

Zgodnie z zasadami obowiązującymi w Interpolu wszczęcie poszukiwań międzynarodowych osób w celu ich zatrzymania wymaga wniosku uprawnionego organu ścigania lub wymiaru sprawiedliwości. Organami właściwymi w sprawach występowania do Krajowego Biura Interpolu w Warszawie (tj. Komendy Głównej Policji) o wszczęcie poszukiwań międzynarodowych są:

- Prokuratura Generalna RP – w sprawach prowadzonych przez jednostki organizacyjne prokuratury,
- sądy okręgowe (lub rejonowe) – w sprawach zawisłych przed tymi sądami.

W wymiarze praktycznym poszukiwania międzynarodowe z wykorzystaniem współpracy w ramach Interpolu są rozszerzeniem poszukiwań lokalnych prowadzonych w Polsce przez jednostkę Policji właściwą miejscowo lub rzeczowo. Można je przeprowadzać tylko zgodnie z celem poszukiwań lokalnych (nie dopuszczalna jest zmiana celu poszukiwań). Dokumentami stanowiącymi w naszym kraju podstawę prawną wszczęcia poszukiwań lokalnych osoby są list gończy (art. 279 § 1 kpk) oraz zarządzenie sądu lub prokuratora o poszukiwaniu podejrzanego, oskarżonego lub skazanego w celu ustalenia miejsca ich pobytu (art. 278 kpk).

Generalnie poszukiwania międzynarodowe za granicą prowadzi się na podstawie *Zarządzenia nr 19-Z KGP z dnia 8.11.2002 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osób ukrywających się przed organami ścigania lub wymiaru sprawiedliwości*⁵². Jednak szczegółowe procedury wszczynania, prowadzenia i zakańczania poszukiwań międzynarodowych przez Interpol są w dużej mierze określone także długoletnią praktyką współpracy międzynarodowej. Poszukiwania na terenach innych państw są prowadzone na podstawie przepisów tam obowiązujących.

⁵⁰ Paragraf 5, tamże.

⁵¹ Załącznik nr 6 do *Zarządzenia nr 749 Komendanta Głównego Policji z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie regulaminu Komendy Głównej Policji* (Dz.Urz. KGP z 15 VI 2010 r. Nr 6 poz. 189).

⁵² Niepublikowane.

Za inicjowanie poszukiwań poza granicami kraju w celu zatrzymania (przekazania lub ekstradycji do Polski) odpowiada jednostka Policji prowadząca poszukiwania krajowe, która w trakcie sprawy poszukiwawczej uzyskała informacje wskazujące na pobyt osoby poszukiwanej za granicą. Takie informacje mogą być uzyskane zwłaszcza:

- z Biura Międzynarodowej Współpracy Policji KGP (za pośrednictwem Interpolu, Europolu, oficerów łącznikowych polskiej Policji albo policji innych państw lub innych jednostek Policji, które weszły w ich posiadanie – podczas wykonywania czynności służbowych),
- z polskich placówek dyplomatycznych poza granicami kraju,
- podczas przeprowadzania czynności operacyjno-rozpoznawczych.

Jednostka poszukująca Policji ma w takiej sytuacji obowiązek poinformowania na piśmie wszystkich organów biorących udział w poszukiwaniach (jednostki organizacyjne prokuratury i sądy, które wydały podstawę do poszukiwań krajowych) o uzasadnionym podejrzeniu pobytu osoby poszukiwanej poza granicami kraju lub jej stwierdzonym pobycie. Powinna równocześnie wnioskować o niezwłoczne wystąpienie przez uprawnione organy RP do władz wskazanego kraju w sprawie wydania osoby poszukiwanej, aby osiągnąć cel poszukiwań. Znajdują tu zastosowanie: art. 595 kpk i art. 16 *Europejskiej konwencji o ekstradycji* z 13 grudnia 1957 r.⁵³, a także uregulowania prawne dwustronnych i wielostronnych umów międzynarodowych.

Podstawową umową wielostronną o ekstradycji, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, jest wspomniana *Europejska konwencja o ekstradycji, sporządzona w Paryżu dnia 13 grudnia 1957 r.* wraz dwoma protokołami dodatkowymi z 5 października 1975 r. oraz z 17 marca 1978 r.⁵⁴ Zgodnie z treścią art. 2 tej konwencji podstawę wydania stanowią przestępstwa, których górny próg ustawowego zagrożenia karą pozbawienia wolności wynosi co najmniej jeden rok według prawa strony wzywającej i strony wezwanej, albo gdy orzeczono tę karę lub środek zabezpieczający w wymiarze co najmniej czterech miesięcy. Konwencja umożliwia również uzyskanie zgody na rozszerzenie ścigania, niezbędnej do kontynuacji postępowania karnego wobec osoby uprzednio ekstradowanej, co do której wydano również postanowienie o przedstawieniu zarzutów dotyczących popełnienia innego przestępstwa (dokonanego przed wydaniem tej osoby) niż to, z którego powodu została wydana. O taką zgodę występuje się do państwa wydającego. *Europejska konwencja o ekstradycji* stanowi podstawę współpracy Polski w zakresie ekstradycji z większością państw europejskich, ale także z innymi krajami, które do niej przystąpiły (Izrael, Republika Południowej Afryki i Korea Południowa). Umowy dwustronne regulują natomiast współpracę Polski w tym zakresie z 15 państwami, m.in. ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki, Republiką Białoruś i Australią⁵⁵.

Dla przykładu: zgodnie z art. 12 umowy o ekstradycji między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, sporządzonej w Waszyngtonie 10 lipca 1996 r., wniosek o tymczasowe aresztowanie może być przekazany za pośrednictwem Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej (Interpol)⁵⁶.

Na podstawie art. 595 kpk w wypadkach niecierpiących zwłoki sąd lub prokurator

⁵³ Dz.U. z 1994 r. Nr 70 poz. 307.

⁵⁴ Tamże.

⁵⁵ *Sprawozdanie Prokuratora Generalnego z rocznej działalności prokuratury w 2013 r.*, Warszawa 2014, s. 327; *Sprawozdanie Prokuratora Generalnego z rocznej działalności prokuratury w 2012 r.*, Warszawa 2013, s. 369.

⁵⁶ Dz.U. z 1999 r. Nr 93 poz. 1066.

mogą się zwrócić bezpośrednio do właściwego organu państwa obcego o tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie osoby, co do której ma być złożony wniosek o jej wydanie. Wniosek sądu lub prokuratora o tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie osoby w ramach postępowania w międzynarodowych sprawach karnych jest przekazywany państwu obcemu za pośrednictwem Sekretariatu Generalnego Interpolu (w formie noty czerwonej) lub jest przesyłany między krajowymi biurami Interpolu państw zainteresowanych (w formie dyfuzji). W przypadku ujęcia osoby poszukiwanej za granicą sąd lub prokurator niezwłocznie zgłaszają, za pośrednictwem ministra sprawiedliwości, wnioski o jej wydanie (jeśli wobec tej osoby wszczęto postępowanie karne – art. 593 kpk).

Obecnie wnioski polskich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości wpływają do BMWP KGP z Wydziału Obrotu Prawnego Prokuratury Generalnej oraz z każdego sądu. Biuro przesyła je w formie dyfuzji do krajowych biur Interpolu państw określonych we wniosku bądź wypełnia elektroniczną wersję formularza noty czerwonej i przesyła ją do Sekretariatu Generalnego w celu jej opublikowania.

Informacje uzyskane przez Policję, uzasadniające podejrzenie o pobycie osoby poszukiwanej poza granicami kraju, stanowią wystarczającą podstawę do wykorzystania środków poszukiwawczych Interpolu (nota czerwona lub dyfuzja). Nie zachodzi ani potrzeba, ani konieczność kolejnego weryfikowania ich wiarygodności i ustalania lub potwierdzania dokładnego miejsca przebywania osoby poszukiwanej, gdyż miejsce to może być stale zmieniane. Takie działanie zbędnie odwleka wystąpienie o wydanie osoby lub o wszczęcie poszukiwań w celu zatrzymania, a w konsekwencji może doprowadzić do przedawnienia terminu ścigania lub wykonania prawomocnej kary pozbawienia wolności.

Często informacje uzyskiwane przez Policję są marnotrawione przez sądy i prokuratury, gdyż poszukiwania są wszczynane po kilku lub kilkunastu miesiącach, a nawet latach, od czasu uzyskania danych o przebywaniu osoby za granicą.

Sprawność wymaga, aby wnioski o wszczęcie poszukiwań, nakazy aresztowań i ich tłumaczenia były przekazywane do Komendy Głównej Policji w formie elektronicznej. Ma to na celu zmniejszenie do minimum konieczności ich ponownego przepisywania. Aby zapewnić skuteczność poszukiwań, wnioski i nakazy powinny być przygotowane przez uprawniony organ w taki sposób, żeby nie było potrzeby ich wielokrotnego uzupełniania. Powinny też zawierać niezbędne załączniki. Często praktyką jest to, że nakaz aresztowania przekazuje do KGP sąd okręgowy, a po pewnym czasie sąd rejonowy przekazuje wniosek dotyczący sprawy zawistej przed tym sądem. Jeśli ten sam nakaz obejmuje także poszukiwania pozostające we właściwości prokuratury, to po kilku miesiącach wpływa do KGP (często przetłumaczony po raz drugi) wraz z wnioskiem do sprawy prowadzonej przez prokuraturę. Nierzadko kolejny wniosek zleca wszczęcie poszukiwań na innym, większym obszarze i stoi w kolizji ze zleceniem sądu, co wymaga czasochłonnych, wzajemnych wyjaśnień zainteresowanych organów.

Czynnością poprzedzającą wszczęcie w Polsce poszukiwań na wniosek innych państw jest tłumaczenie nadesłanego wniosku (noty czerwonej lub dyfuzji) na język polski przez BMWP KGP. Następnie tłumaczenie i kopia wniosku są przesyłane do Departamentu Współpracy Międzynarodowej Prokuratury Generalnej⁵⁷. Prokuratorzy Wydziału Obrotu Prawnego

⁵⁷ Departament Współpracy Międzynarodowej Prokuratury Generalnej koordynuje i nadzoruje całokształt współpracy międzynarodowej prokuratury. W jego skład wchodzi: Wydział Obrotu Prawnego z Zagranicą oraz Wydział Spraw Międzynarodowych. Do zadań regulaminowych Departamentu należy szczególnie: nadzorowanie i koordynowanie działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne w zakresie realiza-

z Zagranicą PG sprawdzają, czy zawarte w nich informacje są wystarczające do wydania pozytywnej opinii dotyczącej zastosowania aresztu ekstradycyjnego wobec osoby poszukiwanej w przypadku jej zatrzymania na terenie naszego kraju⁵⁸. Opinia pozytywna stanowi pełną podstawę do zatrzymania osoby i doprowadzenia jej do najbliższej miejscowo prokuratury okręgowej w celu wystąpienia do sądu z wnioskiem o zastosowanie aresztu. Należy podkreślić, że forma wniosku (nota czerwona lub dyfuzja) nie ma wpływu na opinię wydawaną przez Prokuraturę Generalną. Zasadnicze znaczenie ma zgodność wniosku z art. 595 kpk oraz art. 2 i 16 *Europejskiej konwencji o ekstradycji*.

Dyrektor BMWP KGP na podstawie opinii Prokuratury Generalnej podejmuje decyzję o wszczęciu poszukiwań krajowych zwyczajnych osoby, której dotyczy wniosek państwa obcego. W praktyce realizuje się nie więcej niż 50 proc. wniosków o wszczęcie poszukiwań w celu zatrzymania, tymczasowego aresztowania i ekstradycji, wpływających do BMWP KGP za pośrednictwem Interpolu.

Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji dokonuje rejestracji poszukiwań w Krajowym Systemie Informacji Policji i zastrzega osoby na wypadek odprawy granicznej w Systemie ZSE6 Komendy Głównej Straży Granicznej⁵⁹. Kartę daktyloskopijną (o ile jest dostępna) osoby poszukiwanej wysyła do Centralnej Registratury Daktyloskopijnej Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji. Zdjęcie osoby poszukiwanej jest umieszczane w systemie POSIGRAF⁶⁰.

W przypadku zatrzymania osoby poszukiwanej i po potwierdzeniu przez BMWP KGP aktualności poszukiwań w państwie wnioskującym, właściwa prokuratura okręgowa przekazuje do sądu kopię oryginału wniosku i jego tłumaczenie. Może je uzyskać z BMWP KGP (najczęściej za pośrednictwem jednostki Policji, która dokonała zatrzymania) lub z Prokuratury Generalnej.

Jeżeli z informacji zawartych we wniosku lub z analizy dokonanej w Biurze Międzynarodowej Współpracy Policji KGP (sprawdzenie w dostępnych bazach danych, uprzednia korespondencja) wynika, że osoba poszukiwana może przebywać w Polsce, Biuro dodatkowo przesyła do właściwej terytorialnie jednostki Policji kopie opinii Prokuratury Generalnej, wniosek, tłumaczenie wniosku oraz zdjęcie.

cji i wdrażania procedur związanych z europejskim nakazem aresztowania oraz nadzorowanie postępowań ekstradycyjnych realizowanych w Rzeczypospolitej Polskiej, przygotowywanie projektów decyzji ekstradycyjnych ministra sprawiedliwości oraz ekspediowanie wniosków ekstradycyjnych i monitorowanie postępowań wszczynanych w tych sprawach za granicą.

⁵⁸ Obrót prawny z zagranicą w sprawach karnych oznacza współpracę pomiędzy sądami i prokuraturami (ewentualnie innymi uprawnionymi organami) różnych państw w konkretnych postępowaniach karnych i obejmuje pomoc prawną, transfer postępowań karnych, europejski nakaz aresztowania oraz ekstradycję. Do zadań Wydziału Obrót Prawny z Zagranicą PG należy zwłaszcza nadzorowanie realizacji wniosków o pomoc prawną w sprawach karnych kierowanych za granicę oraz nadzorowanie i koordynowanie wykonywania wniosków o pomoc prawną pochodzących z zagranicy. Wydział współpracuje też z Ministerstwem Sprawiedliwości w sprawach dotyczących przejęcia i przekazania ścigania karnego oraz w postępowaniach ekstradycyjnych, a także – w ograniczonym zakresie – w sprawach dotyczących pomocy prawnej. Do 2010 r. omawiane zadania były realizowane przez Biuro Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Krajowej Ministerstwa Sprawiedliwości RP.

⁵⁹ System ZSE6 jest zintegrowany z systemami poszukiwawczymi i informacyjnymi na poziomie lokalnym, krajowym i europejskim (SIS II i VIS).

⁶⁰ Policyjny System Informacji Graficznej (POSIGRAF) to specjalna aplikacja umożliwiająca gromadzenie i prezentację informacji graficznych (fotografie osób przeniesione do systemu przy użyciu skanerów). Zdjęcia zgromadzone w systemie, oprócz osób poszukiwanych i zaginionych, dotyczą także niebezpiecznych przestępców. System POSIGRAF jest wykorzystywany przy typowaniu sprawców przestępstw, na podstawie ustalonego rysopisu lub znaków szczególnych, a także przy identyfikacji osób o nieustalonej tożsamości lub n/n zwłok.

Poszukiwania rozpoczęte na prośbę zagranicznych organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości odwołuje się na podstawie wniosku otrzymanego z krajowego biura Interpolu, które je wszczęło, rozsyłając dyfuzję, bądź wniosku Sekretariatu Generalnego Interpolu – w przypadku wszczęcia poszukiwań na podstawie noty czerwonej. Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji odwołuje poszukiwania krajowe w Krajowym Systemie Informacji Policji (KSIP) oraz zastrzeżenie granicy w Komendzie Głównej Straży Granicznej. Poszukiwania wszczęte na wniosek polskich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości są odwoływane tylko i wyłącznie na polecenie organu wszczynającego, po wydaniu osoby poszukiwanej stronie polskiej (zdarzają się pojedyncze przypadki odwołań w związku z przedawnieniem ścigania czy karalności).

Po uzyskaniu z Sekretariatu Generalnego Interpolu informacji o zbliżającym się terminie zakończenia ważności noty czerwonej lub dyfuzji poszukiwawczej BMWP KGP zwraca się do prokuratury lub sądu, które wniosowały o ich wydanie, o ocenę potrzeby ich utrzymania. Biuro przekazuje decyzję wyżej wymienionych organów Sekretariatowi Generalnemu Interpolu lub państwa członkowskiego albo grupie państw członkowskich tej organizacji, do których dyfuzja była adresowana⁶¹.

Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji KGP na wniosek prokuratury lub sądu, które wniosowały o publikację noty czerwonej, kieruje prośbę do Sekretariatu Generalnego Interpolu o zakończenie publikacji noty w przypadku, gdy osiągnęła ona zamierzony cel lub gdy ustały przesłanki będące podstawą wniosku o jej wydanie⁶². To samo Biuro na wniosek prokuratury lub sądu, które wniosowały o wysłanie dyfuzji, kieruje prośbę do państwa lub grupy państw członkowskich Interpolu, do których była ona adresowana, o jej odwołanie w przypadku, gdy osiągnęła ona zamierzony cel lub gdy ustały przesłanki będące podstawą wniosku o jej wysłanie⁶³.

Do czasu wprowadzenia europejskiego nakazu aresztowania liczba poszukiwań międzynarodowych na prośbę zagranicznych organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości utrzymywała się na poziomie 2500 w skali roku (np. w roku 2001 wszczęto ich 2489, a w roku następnym – 2533). Liczba poszukiwań międzynarodowych na wniosek polskich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości kształtowała się natomiast w granicach 20–30 poszukiwań rocznie (w roku 2002 wszczęto 22 poszukiwania).

Poszukiwania osób zaginionych

Odrębną kategorią są poszukiwania osób zaginionych. Wnioski zagranicznych organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w takich sprawach są przesyłane bądź bezpośrednio z krajowych biur Interpolu (w formie dyfuzji), bądź z Sekretariatu Generalnego (w formie noty żółtej). Na podstawie danych zawartych w tego typu wnioskach BMWP KGP dokonuje sprawdzeń w systemie PESEL, KSIP, KSiTA (tj. w Kartotece Skazanych i Tymczasowo Aresztowanych), a także w Urzędzie ds. Repatriacji i Cudzoziemców oraz w Straży Granicznej (przejścia graniczne i Ewidencja Pojazdów Luksusowych). Karty daktyloskopijne i sekwencje DNA są przesyłane do Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji (CLKP), a zdjęcia – do jednostek Policji w miejscu zamieszkania lub pobytu (jeśli są wskazane) osób zaginionych. Dane osób

⁶¹ Paragraf 9 *Zarządzenia nr 16 Komendanta Głównego Policji...*

⁶² Paragraf 10, tamże.

⁶³ Paragraf 11, tamże.

poszukiwanych są rejestrowane w KSIP. Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji przesyła wnioski polskich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości dotyczące poszukiwań osób zaginionych – po dokonaniu sprawdzeń w rejestrach krajowych – do krajowych biur Interpolu (w formie dyfuzji) albo do Sekretariatu Generalnego (w formie noty żółtej). Odwołanie poszukiwania z jednoczesnym odnotowaniem tego faktu w KSIP następuje tylko na wniosek organu wszczynającego.

Wniosek o wysłanie żółtej dyfuzji BMWP KGP może skierować wyłącznie do państw niestosujących dorobku Schengen⁶⁴.

Wnioski dotyczące poszukiwania osób zaginionych stanowią około 5 proc. zleceń napływających za pośrednictwem Interpolu do BMWP KGP.

Przetwarzanie informacji oraz dokonywanie sprawdzeń w bazach danych Sekretariatu Generalnego Interpolu

Obowiązki administratora danych w odniesieniu do informacji uzyskanych z Interpolu, a następnie przetwarzanych przez Policję w celu realizacji jej zadań ustawowych, wykonuje komendant główny Policji⁶⁵. Zatem to on decyduje o zakresie i sposobie realizacji przydzielonych mu zadań i uprawnień.

Zgodnie z § 20 ust. 1 rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych z 31 grudnia 2012 r. przetwarzanie informacji będących przedmiotem wymiany pomiędzy Policją a Interpolem, zawartych w zbiorach danych Interpolu lub w zbiorach udostępnionych krajowym biurom Interpolu państw członkowskich tej organizacji, odbywa się przez:

- bezpośredni dostęp do globalnego systemu komunikacji Interpolu I-24/7,
- przetwarzanie informacji w zbiorach danych Interpolu,
- wymianę informacji z Sekretariatem Generalnym Interpolu,
- wymianę bezpośrednią z krajowymi biurami Interpolu innych państw członkowskich tej organizacji, na podstawie wniosków o udzielenie informacji.

Przetwarzania danych w systemie informacyjnym Interpolu dokonuje Krajowe Biuro Interpolu w Warszawie.

W odniesieniu do danych osobowych uzyskanych od organów innych państw lub z Interpolu, a następnie przetwarzanych przez Policję w celu realizacji jej zadań ustawowych, komendant główny Policji jest uprawniony do wykonywania obowiązków administratora danych, określonych w ustawie o ochronie danych osobowych⁶⁶.

Zgodnie z normą zawartą w § 20 ust. 2 wyżej wymienionego rozporządzenia szczególne warunki i sposoby przetwarzania informacji w zbiorach danych Interpolu, w tym przetwarzanie informacji przez Krajowe Biuro Interpolu w Warszawie, krajowe biura tej organizacji oraz zadania tych biur w omawianym zakresie ustala Interpol⁶⁷.

⁶⁴ Paragraf 6 ust. 5, tamże.

⁶⁵ Paragraf 3 ust. 1 i 3 rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych z 31 XII 2012 r.

⁶⁶ Paragraf 3, tamże.

⁶⁷ W myśl paragrafu 28 rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych z 31 XII 2012 r. właściwe przepisy Interpolu mają również zastosowanie do trybu i sposobu dokumentowania informacji pobranych, uzyskanych lub zgromadzonych przez Policję w ramach współpracy z Interpolem. W przypadku gdy przepisy Interpolu odsyłają do przepisów krajowych, określono regułę, zgodnie z którą pobranie, uzyskanie lub zgromadzenie informacji dokumentuje się w formie i w sposób określony w przepisach ustawy o Policji oraz w przepisach rozporządzenia z 31 XII 2012 r. Paragraf 36 tego rozporządzenia dotyczy sposobów oceny informacji przekazanych przez Interpol pod kątem ich przydatności w prowadzonych postępowaniach. W takich przypadkach do tych informacji stosuje się sposoby weryfikacji i usunięcia określone przez organ przekazujący informacje, a w przypadku, gdy ten sposób nie został określony – sposoby weryfikacji i usunięcia określone w przepisach

Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji przekazuje wiadomości dotyczące pozytywnych wyników sprawdzeń dokonanych w innym państwie członkowskim Interpolu do prokuratury, sądu lub jednostek Policji, które wnioskowały o publikację noty lub wysłanie dyfuzji. Prokuratura, sąd lub jednostka Policji, które wnioskowały o publikację noty lub wysłanie dyfuzji, mogą zwrócić się do Krajowego Biura Interpolu w Warszawie (KBI Warszawa) z prośbą o uzyskanie z innego państwa członkowskiego Interpolu informacji dotyczących powodu sprawdzeń. KBI Warszawa przekazuje prośbę podmiotu zagranicznego o wyjaśnienie powodu sprawdzenia na terenie Polski do jednostki, na której obszarze doszło do pozytywnego sprawdzenia. Wymiana danych dotyczących koordynacji w ramach Policji odbywa się za pośrednictwem OK ds. MWIK, a w sytuacji niecierpiącej zwłoki – bezpośrednio pomiędzy dyżurnymi jednostkami Policji i dyżurnym KBI Warszawa (do wiadomości oficera kontaktowego)⁶⁸.

Funkcjonariusze Policji mają możliwość dokonywania sprawdzeń między innymi w następujących bazach danych Interpolu:

- 1) Bazie Danych Nominalnych (ang. *Nominal Database* – ND),
- 2) Bazie Daktyloskopijnej (ang. *Fingerprints Database* – FD),
- 3) Bazie Profili Genetycznych DNA (ang. *DNA Gateway*),
- 4) Bazie Skradzionych i Utraconych Dokumentów Podróży (ang. *Stolen and Lost Travel Documents* – SLTD),
- 5) Bazie Skradzionych Dokumentów Administracyjnych (ang. *Stolen Administrative Documents* – SAD),
- 6) Bazie Skradzionych Pojazdów (ang. *Stolen Motor Vehicles* – SMV),
- 7) Bazie Utraconych Dzieł Sztuki (ang. *Works of Arts Database* – WoA),
- 8) Bazie Wizerunków Nieletnich Ofiar Przestępstw Seksualnych (ang. *Interpol Child Abuse Image Database* – ICAID),
- 9) Bazie Miejsc Przestępstw Seksualnych na Szkodę Nieletnich (ang. *International Child Sexual Exploitation Database* – ICSED),
- 10) Bazie Sfałszowanych Kart Płatniczych (ang. *Counterfeit Payment Cards Database* – CPCD).

Z zasobów Interpolu korzysta również Komenda Główna Straży Granicznej. Szeffowie Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Biura Ochrony Rządu oraz Generalny Inspektor Informacji Finansowych natomiast negocjują zawarcie porozumień umożliwiających bezpośredni dostęp do baz danych wyżej wymienionej organizacji z komendantem głównym Policji. Policja systematycznie zasilą siedem pierwszych baz danych i jest jednym z czołowych kontrybutorów informacji.

Dostęp do Bazy Skradzionych Pojazdów (SMV) pozwala polskiej Policji na bardziej efektywne poszukiwanie samochodów utraconych w wyniku przestępstwa. Do 1998 r., w związku z importem do Polski na dużą skalę pojazdów z krajów Unii Europejskiej oraz ich tranzytem do krajów byłego ZSRR, wymiana informacji z zagranicznymi organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości była zdominowana przez zlecenia od polskich jednostek Policji, które dotyczyły ustalenia, czy pojazdy pozostające w ich zainteresowaniu pochodziły z kradzieży. Ponadto znaczna część zleceń zawierała proś-

paragrafów 32–35 wymienionego rozporządzenia. W pierwszej kolejności mają zatem zastosowanie sposoby określone przez organ przekazujący informacje, a dopiero – na zasadzie subsydiarności – jeżeli organ nie określił sposobów weryfikacji i usuwania danych przekazanych organom Policji, stosuje się sposoby obowiązujące w prawie krajowym, czyli przepisy rozporządzenia.

⁶⁸ Paragraf 8 *Zarządzenia nr 16 Komendanta Głównego Policji...*

by o potwierdzenie autentyczności dokumentów oraz ustalenie pochodzenia pojazdów. W sierpniu 1998 r. polska Policja uzyskała bezpośredni dostęp do ogólnoświatowej Bazy Danych Skradzionych Pojazdów Interpolu. Od tego czasu może dokonywać w tej bazie rejestracji samochodów utraconych w Polsce oraz sprawdzeń za pośrednictwem KSIP. W roku 2002 jednostki Policji przeprowadziły w ten sposób 4352 sprawdzenia, z tego 236 pozytywnych, oraz 59 681 rejestracji.

Uzyskanie dostępu do Bazy Danych Skradzionych Pojazdów Interpolu spowodowało zmiany w strukturze zleceń napływających do BMWP KGP. W związku ze wzrastającą (dzięki bezpośredniemu dostępowi do bazy tej organizacji) liczbą zabezpieczeń samochodów zarówno za granicą, jak i w Polsce zaczęła wzrastać liczba zleceń w sprawach potwierdzenia źródła pochodzenia pojazdów ujawnionych na terenie naszego kraju, potwierdzenia autentyczności dokumentów, ustalenia numerów VIN po numerach podzespołów samochodowych oraz identyfikacji pojazdów i ich właścicieli. W roku 2002 wpłynęło 2700 tego typu zleceń dotyczących ponad 5500 pojazdów.

W Wydziale Daktyloskopii CLKP jest zainstalowane stanowisko do elektronicznej wymiany informacji zgromadzonych w Centralnej Registraturze Daktyloskopijnej (CRD) przy wykorzystaniu systemu łączności Interpolu I-24/7. Przesyłana korespondencja nie jest zestandaryzowana. Pliki załączane do korespondencji elektronicznej zawierają karty daktyloskopijne albo w całości, albo tylko w części. Są to pliki typu *.jpg, *.tiff lub inne, a skany kart są wykonywane w różnych rozdzielczościach. Przed wprowadzeniem takiej karty do AFIS (choćby w celu przeprowadzenia wywiadu) operator musi ją najpierw wydrukować w skali 1:1. Aby wydruk był poprawny, skanowanie powinno być wykonane w rozdzielczości 500 dpi i w 8-bitowej skali szarości oraz zapisane do pliku *.tiff. Jeżeli przysłane karty nie spełniają tych wymogów, to przed wydrukiem należy je przeskalać. Przykładowo, w roku 2007 strona polska przeprowadziła na rzecz Interpolu 1837 wywiadów daktyloskopijnych⁶⁹.

Swoisty charakter ma współpraca Polski w ramach Interpolu przy poszukiwaniu utraconych dokumentów podróży (paszportów). Do BMWP KGP są systematycznie przekazywane informacje dotyczące zagranicznych utraconych dokumentów podróży. Te dokumenty są rejestrowane w Krajowym Systemie Informacji Policji zgodnie z ogólnymi zasadami określonymi dla tego systemu (tj. należy wskazać datę utracenia dokumentu i podać jego pełny numer; nie rejestruje się dokumentów, które utraciły ważność lub zostały wyrobione na podstawie nielegalnie zdobytych lub fałszywych dokumentów tożsamości). Krajowe organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości nie przekazują tego typu informacji do krajów członkowskich Interpolu.

Każdy polski policjant, który prowadzi postępowanie w sprawie kradzieży dzieł sztuki, w przypadku uzyskania informacji o wywozie skradzionych przedmiotów za granicę może zlecić za pośrednictwem Interpolu wszczęcie ich międzynarodowych poszukiwań. Odbyna się to przez rozesłanie do krajów członkowskich informacji o kradzieży oraz wykazu skradzionych dzieł, a także ich rejestrację w bazie WoA. Od 2008 r. została zwiększona liczba rejestracji w tej bazie, dotyczących najcenniejszych dóbr kultury skradzionych na terytorium Polski. Zwiększenie aktywności w tym zakresie wiązało się między innymi z powołaniem w marcu 2007 r. w komendach wojewódzkich Policji oraz w KSP koordynatorów

⁶⁹ B. Krzemińska, *Kompetencje Wydziału Daktyloskopii CLK KGP we współpracy międzynarodowej*, „Problemy Kryminalistyki” 2008, nr 262, s. 35.

ds. zwalczania przestępczości przeciwko zabytkom oraz utworzeniem w strukturze Biura Kryminalnego KGP Krajowego Zespołu do Walki z Przestępczością Przeciwko Dzielectwu Narodowemu. Dzięki opisanym mechanizmom współpracy było możliwe zabezpieczenie i odzyskanie wielu cennych przedmiotów skradzionych na terenie Polski, nielegalnie wywiezionych za granicę⁷⁰.

W dniu 14 lipca 2008 r. został podpisany przez komendanta głównego Policji dokument *Karta DNA* (ang. *Interpol Charter – International DNA Gateway*), co pozwoliło na uzyskanie przez Policję dostępu do bazy danych DNA Interpolu (DNA Gateway). Pierwszą sprawą, w jakiej dokonano sprawdzeń w DNA Gateway, było zgwałcenie i zabójstwo Darii R. w sopockim Lesie Oliwskim 4 sierpnia 1995 r. Na miejscu zbrodni została znaleziona chusteczka ze śladami krwi – prawdopodobnie sprawcy. Ponadto na ciele ofiary znaleziono materiał genetyczny mężczyzny. Policja przesłała uzyskany profil DNA do bazy danych Interpolu, ponieważ podejrzewano, że sprawcą może być sportowiec drużyny francuskiej lub ukraińskiej, które przebywały w tym czasie w pobliżu miejsca przestępstwa. Przekazane informacje nie zostały skojarzone z danymi zgromadzonymi w bazie DNA Interpolu jako dane zbieżne. Równocześnie do chwili obecnej nie przekazano informacji o tym, że dane wprowadzone przez polską Policję zostały skojarzone z danymi wprowadzonymi w formie zapytań przez policje innych krajów, które uzyskały dostęp do bazy DNA Interpolu. W lipcu 2012 r. polska Policja uzyskała dostęp w trybie online do zasobów Bazy DNA. Za przekazywanie profili genetycznych do tej bazy jest odpowiedzialne Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji. Stanowisko dostępne do bazy DNA Interpolu zainstalowano, po podpisaniu wspomnianych na wstępie dokumentów,

⁷⁰ T. Safjański, *Rola Interpolu w zwalczaniu przestępczości na szkodę zabytków oraz poszukiwaniu utraconych dzieł sztuki*, „Cenne, Bezcenne, Utracone” 2007, nr 2, s. 41 i in. W 1999 r. niemiecka policja udaremniła sprzedaż na tamtejszym rynku antykwarycznym i zabezpieczyła antependium ze złoczonego kurdybanu, skradzione rok wcześniej z kościoła parafialnego w Grzybnie. Współpraca policji polskiej z policją niemiecką i brytyjską pozwoliła na odzyskanie znacznej części inkunabułów i starodruków, których kradzież z Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie została ujawniona w 1999 r. Skradzione dzieła były wystawiane do sprzedaży między innymi w domach aukcyjnych w Niemczech i Wielkiej Brytanii oraz w antykwaracie na terenie Włoch. W roku 2005 policja austriacka zabezpieczyła oferowany do sprzedaży w Domu Aukcyjnym „Dorotheum” obraz Domenica Fedeli (Maggiotto) *Chłopiec grający na fujarce*, skradziony w 1991 r. z mieszkania prywatnego w Warszawie. Nie zawsze jest tak, że strona zagraniczna jako pierwsza przysyła informacje o pojawieniu się dzieł sztuki skradzionych w Polsce na rynku antykwarycznym danego kraju. Bywają sytuacje, że policjanci lub instytucje kultury dowiadują się z dostępnych im źródeł, na przykład dzięki przeszukiwaniu w Internecie katalogów światowych domów aukcyjnych, o wystawieniu na sprzedaż dóbr kultury utraconych w naszym kraju. Wówczas polskie biuro Interpolu zwraca się z prośbą do policji odpowiedniego państwa o przeprowadzenie stosownych sprawdzeń i ewentualne zabezpieczenie danego dzieła sztuki. Przykładem mogą tu być dwa obrazy Juliana Fałata wpisane na listę polskich strat wojennych. Jeden z nich – *Przed polowaniem w Rytwianach* – był oferowany do sprzedaży w październiku 2006 r. w domu aukcyjnym Christie’s w Nowym Jorku. Drugi – *Nagonka na polowaniu w Nieświeżu* – próbowano sprzedać w grudniu tego samego roku w Domu Aukcyjnym w Doyle New York. Obydwa obrazy, dzięki interwencji FBI, udało się wycofać z oferty i zabezpieczyć. Dzieła sztuki skradzione poza granicami naszego kraju bywają przedmiotem handlu także na polskim rynku antykwarycznym. W grudniu 2006 r. policja francuska skierowała do strony polskiej za pośrednictwem Interpolu wniosek o wycofanie ze sprzedaży w domu aukcyjnym Agra-Art SA w Warszawie obrazu Józefa Pankiewicza *Pejzaż z Saint-Tropez*. Dzieło to jest własnością Fonds National d’Art Contemporain w Paryżu. Zostało zakupione w 1922 r. przez Ministerstwo Szkolnictwa Publicznego i Sztuk Pięknych w Paryżu i skradzione we Francji w roku 2004. Obraz został zabezpieczony i oczekuje na przyjazd francuskich ekspertów w celu jego identyfikacji. W styczniu bieżącego roku funkcjonariusze Centralnego Biura Śledczego KGP zatrzymali obywatela polskiego posiadającego przy sobie dwie maski „Makonde”, figurkę fetyszystyczną oraz siedem podglówek, które – co wykazały sprawdzenia w bazie danych Interpolu – zostały skradzione z Galerii Narodowej w Harare (Zimbabwe) w czerwcu 2006 r.

w Wydziale Biologii Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego KGP. Tylko czterech pracowników tego Wydziału ma dostęp do domen związanych z korzystaniem z tej bazy. Dokumentacja dotycząca przekazywanych do niej profili jest gromadzona w Registraturze Bazy Danych DNA.

Podsumowanie

W skali jednego roku Policja oraz inne podmioty uprawnione do dostępu do zasobów Interpolu przeprowadzają ponad 40 000 sprawdzeń w bazach tej organizacji. Obecnie, począwszy od 1990 r., służby krajowe wymieniły w ramach współpracy z Interpolem ponad 300 000 informacji dotyczących skradzionych pojazdów, ponad 450 000 informacji dotyczących skradzionych dokumentów podróży, ponad 150 000 informacji dotyczących skradzionych dokumentów administracyjnych, 11 000 informacji o poszukiwanych sprawcach przestępstw oraz ponad 200 000 innych informacji kryminalnych.

Komenda Główna Policji nie prowadzi jednak statystyk i nie posiada szczegółowych danych na temat liczby wniosków kierowanych do Sekretariatu Generalnego Interpolu w sprawie opublikowania poszczególnych not oraz liczby not wydanych na ich podstawie, przesłanych w latach 2000–2014 przez KBI Warszawa. Posiadane informacje pozwalają jedynie na wskazanie, że Sekretariat opublikował w omawianym okresie na wniosek Polski 44 noty czerwone oraz 12 not żółtych. Z informacji przekazanych przez KGP wynika, że KBI Warszawa nie wnioskowało dotąd o publikację noty niebieskiej, czarnej, zielonej i pomarańczowej.

Ponadto KGP nie prowadzi statystyk i nie posiada informacji na temat liczby „trafień” uzyskanych w wyniku sprawdzeń dokonanych przez Policję w latach 2010–2014 w bazach danych Interpolu. Komenda nie prowadzi także statystyki w zakresie liczby dyfuzji przesłanych w latach 2000–2014 przez KBI Warszawa do KBI innych państw.

W statystykach Komenda Główna Policji nie wyróżnia podstawy zatrzymania w zależności od tego, czy była to dyfuzja, czy nota czerwona. Dysponuje jedynie danymi dotyczącymi ogólnej liczby zatrzymań oraz kraju, w którym dokonano zatrzymania. Wynika z nich, że od 15 maja 2008 r. do 8 czerwca 2015 r. na wniosek strony polskiej zatrzymano za granicą 3352 osoby, a w Polsce na wniosek innych państw – 74 osoby⁷¹.

Przynależność Polski do Interpolu pozwala polskiej Policji na współpracę operacyjną ze wszystkimi państwami członkowskimi tej organizacji, dokonywanie sprawdzeń w jej bazach danych, wymianę wiedzy oraz doświadczeń użytecznych w zwalczaniu przestępczości międzynarodowej, a także na ich wykorzystanie w celu podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w kraju. Współpraca Polski z tą organizacją obejmuje wszystkie rodzaje przestępstw kryminalnych.

Bez wątpienia należy kontynuować działania ukierunkowane na upowszechnianie wiedzy o prawnych i praktycznych aspektach funkcjonowania Interpolu. Do tych aspektów należą przede wszystkim takie kwestie, jak: prowadzenie poszukiwań międzynarodowych, zapewnianie bezpieczeństwa wymiany informacji kryminalnych oraz zagadnienia dotyczące możliwości dokonywania rejestracji i sprawdzeń w bazach danych Interpolu.

Członkostwo w Interpolu oraz aktywne współdziałanie w jego ramach leżą w interesie narodowym Polski i powinny być rozwijane. Warto rozważyć zwiększenie zaangażowania Straży Granicznej we współpracę z tą organizacją.

⁷¹ Wniosek autora o udzielenie informacji publicznej nr Rp-1p-1283/15 z 8 VI 2015 r.

Bibliografia:

Publikacje zwarte i artykuły:

1. Kaleta B., Rybacka-Kostrzewa K., *Polska w Interpolu*, „Policja 997” 2010, nr 12.
2. Krzemińska B., *Kompetencje Wydziału Daktyloskopii CLK KGP we współpracy międzynarodowej*, „Problemy Kryminalistyki” 2008, nr 262.
3. Opinia do ustawy o ratyfikacji *Statutu Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpol*, przyjętego w Wiedniu dnia 13 czerwca 1956 r. (druk 793) z 10 XII 2014 r.
4. Safjański T., *Rola Interpolu w zwalczaniu przestępczości na szkodę zabytków oraz poszukiwaniu utraconych dzieł sztuki*, „Cenne, Bezcenne, Utracone” 2007, nr 2.
5. *Sprawozdanie Komisji Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Spraw Zagranicznych o rządowym projekcie ustawy o ratyfikacji „Statutu Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpol, przyjętego w Wiedniu dnia 13 czerwca 1956 r.”* (druk nr 2876) z 26 XI 2014 r.
6. *Sprawozdanie Prokuratora Generalnego z rocznej działalności prokuratury w 2012 roku*, Warszawa 2013.
7. *Sprawozdanie Prokuratora Generalnego z rocznej działalności prokuratury w 2013 roku*, Warszawa 2014.
8. *Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2007.

Akty prawne:

1. *Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami* (Dz.Urz. UE L 190/1 z 18 VII 2002 r.).
2. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* (Dz.U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483, ze zm.).
3. *Konwencja wiedeńska o prawie traktatów, sporządzona w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r.* (Dz.U. z 1990 r. Nr 74 poz. 439).
4. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 grudnia 2012 r. w sprawie przetwarzania informacji przez Policję* (Dz.U. z 2013 poz. 8).
5. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 2000 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o umowach międzynarodowych* (Dz.U. z 2000 r. Nr 79 poz. 891).
6. *Statut Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpol, przyjęty w Wiedniu dnia 13 czerwca 1956 r.* (Dz.U. z 2015 r. poz. 1758).
7. *Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki o ekstradycji* z 10.07.1996 r. (Dz.U. z 1999 r. Nr 93 poz. 1066).
8. *Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o ratyfikacji Statutu Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpol, przyjętego w Wiedniu dnia 13 czerwca 1956 r.* (Dz.U. z 2015 poz. 17).
9. *Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o wymianie informacji z organami ścigania państw członkowskich Unii Europejskiej* (Dz.U. z 2011 r. Nr 230 poz. 1371).
10. *Ustawa z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych* (Dz.U. Nr 39 poz. 443, ze zm.).

11. *Ustawa z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym* (Dz.U. z 2000 r. Nr 50 poz. 580, ze zm.).
12. *Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym* (Dz.U. z 1997 r. Nr 98 poz. 602, ze zm.).
13. *Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 roku o Krajowym Rejestrze Sądowym* (Dz.U.z 2001 r. Nr 17 poz. 209, ze zm.).
14. *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych* (Dz.U. z 2002 r. Nr 101 poz. 926, ze zm.).
15. *Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji* (Dz.U. z 2015 r. poz. 355 i 529).
16. *Zarządzenie nr 8 KGP z dnia 15 marca 2013 r. w sprawie regulaminu Komendy Głównej Policji* (Dz.Urz. KGP z 2013 r. poz. 25).

Abstrakt

Artykuł przedstawia zasadnicze uwarunkowania prawne, organizacyjne i techniczne współpracy Polski w ramach Interpolu. Scharakteryzowano tu krajowe ramy prawne wymiany informacji kryminalnych, poszukiwań osób oraz sprawdzeń zasobów informacyjnych w ramach tej organizacji. Poruszona problematyka jest zagadnieniem skomplikowanym z powodu specyfiki działań prowadzonych przez Interpol oraz jego umiejscowienia w systemie instytucjonalnym społeczności międzynarodowej. W artykule zwrócono uwagę na korzyści wynikające z metod i form międzynarodowego współdziałania Polski w tym zakresie.

Słowa kluczowe: organizacja międzynarodowa, Interpol, współpraca międzynarodowa, poszukiwania policyjne, wymiana informacji kryminalnych, zagrożenia transgraniczne.

Abstract

The article presents the main legal, organisational and technical problems related to the cooperation between Poland and Interpol. The article describes national legal frameworks of exchanging criminal intelligence, police searches of persons and checks of Interpol databases. The presented issue is extremely complex due to the specific nature of the activities carried out by Interpol and its unique position in the institutional system of the international community. Article draws the attention to possible benefits from such forms of international cooperation in combating crime.

Keywords: international organisation, Interpol, international cooperation, police searches, criminal intelligence, transborder threats.